

Noodplan

Buitenbuitenvarkenshouderij

Datum: 11 Juli 2022

Door: initiatiefgroep buitenvarkens

NOODPLAN AFRIKAANSE VARKENSPEST

Korte toelichting

2 juli 2022 is er vast gesteld dat er op 15 km van de Nederlandse grens een Duits zeugenbedrijf is besmet met Afrikaanse Varkenspest. Op dit moment lijkt het erop dat de besmetting het gevolg is van menselijk handelen, gezien de afstand tot andere besmette bedrijven en besmette wilde zwijnenpopulaties. Om te voorkomen dat Afrikaanse varkenspest binnen de buitenvarkenshouderij treedt is dit noodplan opgesteld. Elke buitenvarkenshouder wordt geacht dit noodplan te volgen.

Permanente maatregelen

Informereren

Verschillende mediakanalen worden goed in de gaten gehouden voor nieuws rondom (Afrikaanse) Varkenspest. Denk hierbij aan de website van het [ministerie](#), de Whatsapp-Groep van [Buitenvarkens](#) (klik om deel te nemen), de website van [pigbusiness.nl](#) of vaktijdschriften.

AVP-Preventie scan

Als basis is het van belang om een AVP-preventiescan uit te voeren. Deze scan is gericht op de externe bio-security en omvat vragen die inzicht geven in eventuele 'lekkages' in de externe bio-security op het varkensbedrijf. Aan de hand van wordt bepaald hoe goed het bedrijf beschermd is tegen Afrikaanse varkenspest (AVP). De AVP-Preventiescan is te vinden via de website van [vitale varkenshouderij](#) en is in te vullen voor de buitenvarkenshouderij. De buitenvarkenshouderij wordt ingericht dat standaard wordt voldaan aan de checklist uit de AVP-preventiescan.

De volgende zaken worden hierin meegenomen:

- ✓ Wild-werende en dubbele afrastering van percelen voor varkens van elke leeftijd. Er wordt volledige zorg gedragen dat er geen wilde dieren bij de varkens kunnen komen.
- ✓ Een duidelijke fysieke scheiding tussen de varkens en bezoekers/voorbijgangers.
- ✓ Duidelijke, zichtbare informatieborden aanwezig met daarop 'niet voeren' en "verboden toegang voor onbevoegde".
- ✓ Er is bedrijfseigen varkenstransport naar de slacht, welke wordt gereinigd en ontsmet na gebruik. In [Bijlage I](#) van dit document worden de reinigings- en ontsmettingsvoorschriften van de NVWA benoemd.
- ✓ Er is eigen vervoer aanwezig voor transport naar en tussen de velden.
- ✓ Bedrijfseigen kleding en schoeisel voor ieder die in de buitenvarkenshouderij komt, dat uitsluitend op het bedrijf blijft.
- ✓ Geen toegang bieden aan jagers en bij jacht betrokkenen om de percelen te betreden. Er kunnen uitzonderingen gemaakt worden door hygiëneregels in te stellen voor jagers en bij jacht betrokkenen die niet jagen in gebieden waar het AVP-virus aanwezig is.
- ✓ Varkens krijgen geen vlees- en swill vrije voeders/reststromen.
- ✓ Het voer en bodembedekking is afkomstig uit AVP vrije regio.
- ✓ Er worden geen varkens aangevoerd op het bedrijf, of ze komen uit een AVP vrij gebied.
- ✓ Mogelijkheden tot centraliseren van de buitenvarkens.
- ✓ De varkens worden uitgeschaard in percelen waar 6 weken geen zwijnen en/of vossen zijn geweest en waar in een straal van 25 km geen wilde zwijnen aanwezig zijn

Extra toelichting Voeding en fourage producten

Binnen de buitenvarkenshouderij worden er veel restromen gevoerd. Het voeren van keukenafval (Swill) is echter volgens de wet verboden. Hieronder vallen gegaarde, gekookte of ongekookte etens- en snijresten, dus ook kliekjes en restjes of voedermiddelen die van keukenafval en etensresten afkomstig zijn. (RVO, z.d.) Deze producten mogen niet gevoerd worden vanwege het risico dat er kruisbesmetting heeft plaats gevonden met bacteriën en virussen die in vlees kunnen zitten. Het is tevens bij wet verboden dieren vlees en vleesproducten te voeren. Hierin kunnen bacteriën en virussen zitten waar ze ziek van kunnen worden. Dit mag ook niet om te voorkomen dat varkens hun eigen soort op eten. (RVO, z.d.) Controleer daarom altijd restromen op vlees voordat deze worden gevoerd aan de varkens. Met de leveranciers van restromen wordt daarom ook altijd afgesproken dat deze vleesvrije producten leveren. Let bij het kopen van voer en fourage producten (Snijmais, stro, hooi, hokverrijkingsmateriaal) dat het afkomstig is uit AVP vrije regio's. Dit is belangrijk om insleep van Afrikaanse Varkens Pest te voorkomen. (Vitale varkenshouderij, z.d.) (Verordening 1069/2009, afdeling 1, artikel 11 1 a en b)

Extra toelichting Afrastering

De afrastering rondom de percelen is wild werend. Het dringende advies is dat de afrastering bestaat uit één enkel massieve of een dubbel raster van minimaal 1,5 meter hoogte (Buiten omheining) die goed op de grond is bevestigd om te voorkomen dat wilde zwijnen onder de omheining door graven. Bij de dubbele afrasteringen dient de afstand tussen de buitenste omheining en de binnen omheining 1,5 meter te zijn. (AHAW, 2021) Varkens van elke leeftijd moet binnen de afrastering blijven. De schikdraden worden regelmatig gecontroleerd op stroom en vrijgemaakt van begroeiing. (Vitale varkenshouderij, z.d.) Dit alles om te voorkomen dat (Afrikaanse) Varkenspest of andere dierenziekte binnen het bedrijf binnen treden. Er is daarnaast een duidelijke fysieke scheiding aanwezig voor bezoekers/voorbijgangers, zodat deze niet in het verblijf komen. Een dubbele afrastering kan er ook voor zorgen dat voorbijgangers geen voedsel in de weides gooien dat niet voor de varkens bedoeld is.

Extra toelichting Waarschuwborden

Er zijn duidelijke, zichtbare informatieborden aanwezig met daarop 'niet voeren'. (Vitale varkenshouderij, z.d.) Dit is belangrijk om te voorkomen dat voorbijgangers de varkens voeren met voedsel dat het varken kan besmetten met ziektes als (Afrikaanse) varkenspest. Via de website van de [NVWA](#) is er een waarschuwbord downloaden waarop staat dat mensen afval moeten weggooien in een afgesloten afvalbak. Deze kan in combinatie met een "niet voeren" bord worden gebruikt op het bedrijf. Om te voorkomen dat ongenodigde gasten het bedrijf betreden en via deze weg de varkens besmetten, is het verstandig om een bord op te hangen met "verboden toegang voor onbevoegde".

Extra toelichting Bezoekers

Er is een duidelijke fysieke scheiding aanwezig tussen de varkens en bezoekers/voorbijgangers. (Vitale varkenshouderij, z.d.). Laat alleen mensen op het bedrijf toe die er noodzakelijk en beroepsmatig moeten zijn. Alle erf betreders nemen de hygiënemaatregelen in acht. Bij aankomst wordt de naam, datum, tijd, kenteken van de auto en reden van bezoek vermeld en geregistreerd. Toegang uitsluitend na douchen (als dat mogelijk is) en met bedrijfskleding. (Vitale varkenshouderij, z.d.)

Uitbraak Afrikaanse varkenspest

Eerste besmetting in Nederland gehouden varkens

Vanaf de eerste besmetting in Nederland bij een gehouden varken zal er een standstil worden gehouden van 72 uur. Dit heeft als doel om de situatie in beeld te brengen en een crisisorganisatie op te zetten.

Gevolg voor varkenssector:

- Geen af- of aanlevering van dieren (biggen) of producten (voer, sperma etc.)
- Voervoorraad nodig van drie dagen

(LNV, 2013)

AVP Besmetting bij wild zwijn

Wanneer er een besmetting plaats vindt bij een wild zwijn in Nederland zullen er andere maatregelen zijn als wanneer AVP-besmetting bij een bedrijf plaats vindt. Wanneer de eerste besmetting bij een wild zwijn isesignaleerd dan worden varkenshouders en jagers geïnformeerd. Het besmette gebied (100 km²) wordt direct aangewezen. Binnen het besmette gebied zal een aantal beperkende maatregelen worden getroffen zoals:

- Vervoersverbod voor varkens in en naar buiten het besmet gebied (EU)
- Vervoersverbod voor levende producten varkens in en naar buiten het besmet gebied (EU)
- Verplicht reiniging en ontsmetten van vervoersmiddelen varkens/levende producten
- Afschermplicht varkenshouders (incl. Hobbyhouders)
Dit betekent geen contact tussen wilde zwijnen en gehouden varkens, noch direct noch indirect via materiaal, mest etc.
- Bezoekersverbod in varkensverblijfplaats
 - Uitzondering voor noodzakelijk bezoek
 - Uitzondering voor personeel, mits hygiëneprotocol; 72 uur daarvoor geen contact met wild zwijn.
- Toegangsbeperking: verbod voor eenieder om zich te begeven buiten wegen of paden
 - Uitzondering voor rechthebbende en hun bezoekers, indien nodig
- Bij betreden/verlaten gebied: passende maatregelen om verspreiding te voorkomen.
- Varkensbedrijven in besmette gebieden staan onder toezicht van de NVWA
- Hygiënemaatregelen bij stal en weide ingang of -uitgang
- Varkens en sperma, embryo's of eicellen van varkens mogen het besmette gebied niet verlaten om in intracommunautaire verkeer te worden gebracht. Afvoer van varkens is wel mogelijk na toestemming NVWA (niet: EU)

(LNV, 2013)

Afrikaanse varkenspest binnen een straal van 50 km

Wanneer er binnen een straal van 50 km van de buitenvarkenshouderij (A)VP wordt geconstateerd, wordt er aandacht en tijd besteed aan het vinden van een locatie of mogelijkheid voor permanent centraliseren binnen of buiten de boerderij. Dit wil zeggen alle buitenvarkens die op verschillende kavels worden gehouden naar één erf brengen waar alle bio-veiligheid maatregelen in acht worden genomen. Dit om in geval van nood direct te kunnen handelen. Door middel van een informatiebord bij de ingang, worden bezoekers geïnformeerd en geattendeerd op de maatregel en het voorschrift varkens niet te voeren. Ook worden bezoekers geïnformeerd, dat wanneer zij in de afgelopen 14 dagen op een andere locatie varkens hebben bezocht, ze tijdelijk geen toegang hebben tot het gedeelte waar varkens worden gehouden op de boerderij

Afrikaanse varkenspest binnen een straal van 20 km

Als binnen een straal van 20 km van een buitenvarkenshouderij (A)VP wordt geconstateerd, worden de varkens gecentraliseerd naar één locatie binnen of buiten de boerderij. Het centraliseren kan binnen een weide met een dubbele of enkele massieve -omheining die in de [extra toelichting afrastering](#) beschreven staat. Een andere optie is om de varkens naar de slacht te brengen en (voorlopig) geen nieuwe varkens aan te voeren (leegstand). Wanneer het centraliseren binnen de boerderij gebeurt wordt verzekerd dat direct contact tussen bezoekers en varkens onmogelijk is. Alleen strikt noodzakelijke bezoekers mogen het bedrijf via de hygiënesluis betreden. Iedereen op het bedrijf moet de hygiënevoorschriften na leven. Ook zal worden overwogen om nog geen nieuwe varkens aan te voeren, tot 14 dagen na de laatste constatering binnen een straal van 20 km.

Hygiënesluis

Voor de mensen die de buitenvarkenshouderij wel moeten bezoeken, dient er een hygiënesluis te worden aangelegd. Er zijn een aantal eisen aan een hygiënesluis:

1. Allereerst dient er een fysieke scheiding te zijn tussen het bedrijfsgedeelte en het niet-bedrijfsgedeelte. Het is niet mogelijk om via een andere weg bij de varkens te komen dan via de hygiënesluis. Dit kan gerealiseerd worden door het plaatsen van fysieke scheiding die de varkens van mensen en wild scheidt.
2. In de kleedruimte moet er water, zeep, een handdoek, schone bedrijfskleding en schoeisel aanwezig zijn. Schoeisel wordt bij iedere ronde gereinigd en ontsmet. Ten slotte moeten bezoekers voor de varkensweide zich vooraf melden.
3. Iedereen moet de hygiënevoorschriften van het bedrijf naleven.
4. Er moet altijd genoeg ontsmettingsmiddel aanwezig zijn op de reinigings- en ontsmettingsplaats.
5. Het naleven van de hygiënevoorschriften is een verantwoording voor de hele varkenssector. Besmettelijke ziektes kunnen daardoor voorkomen worden. (Varkensbedrijf, 2021)

BRONVERMELDING

1. RVO. (2020, 25 september). Welzijnseisen voor varkens | RVO.nl | Rijksdienst. Welzijnseisen voor varkens. Geraadpleegd op 17 februari 2022, van <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/dieren/dierenwelzijn/welzijnseisen-voor-dieren/varkens>
2. Overheid. (2018, 1 juli). Wetten.nl - Regeling - Besluit houders van dieren - BWBR0035217. Overheid. Geraadpleegd op 17 februari 2022, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2018-07-01>
3. Vitale varkenshouderij. (z.d.). portal. Geraadpleegd op 24 februari 2022, van <https://www.vitalevarkenshouderij.nl/portal/?ref=L2FtYml0aWVzL2FtYml0aWUtdm9idXVzdGUtZW4tZ2V6b25kZS12YXJrZW5zLWluLWVlbi1kaWVydjJpZW5kZWxpamtlLWhvdWRlcmIqL2F2cC1wcmV2ZW50aWVzY2FuL2ludnVsbGVu>
4. Vitale varkenshouderij. (Z.d.). AVP-preventiescan varkens. Geraadpleegd op 7 maart 2022, van <https://www.vitalevarkenshouderij.nl/ambities/ambitie-robuuste-en-gezonde-varkens-in-een-diervriendelijke-houderij/avp-preventiescan-varkens/>
5. EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW), Nielsen, S. S., Alvarez, J., Bicot, D. J., Calistri, P., Canali, E., Drewe, J. A., Garin-Bastuji, B., Gonzales Rojas, J. L., Herskin, M., Miranda Chueca, M. N., Michel, V., Padalino, B., Pasquali, P., Roberts, H. C., Sihvonen, L. H., Spooler, H., Stahl, K., Velarde, A., . . . Gortázar Schmidt, C. (2021). African swine fever and outdoor farming of pigs. EFSA Journal, 19(6). <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2021.6639>
6. Vitale varkenshouderij. (Z.d.). AVP-preventiescan varkens. Geraadpleegd op 7 maart 2022, van <https://www.vitalevarkenshouderij.nl/ambities/ambitie-robuuste-en-gezonde-varkens-in-een-diervriendelijke-houderij/avp-preventiescan-varkens/>
7. Varkensbedrijf. (2021, 1 februari). Hygiënesluis varkenshouderij op een varkensbedrijf | Wat zijn de eisen? Varkensbedrijf.nl. Geraadpleegd op 4 april 2022, van <https://www.varkensbedrijf.nl/hygiënesluis-varkenshouderij/>
8. Wijdeven, M. (2021). Noodplan (Afrikaanse) Varkenspest. Geraadpleegd op 4 april 2022, van
9. Lamers, J., Lesscher, I., & Nieuwe oogst. (2022, 7 februari). Afrikaanse varkenspest hangt als zwaard van Damocles boven sector. Nieuwe Oogst. Geraadpleegd op 21 juni 2022, van <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2022/02/07/afrikaanse-varkenspest-hangt-als-zwaard-van-damocles-boven-sector>
10. LNV. (2013, juli). Afrikaanse varkenspest maatregelen bij een besmetting gehouden varkens & wilde zwijnen [Presentatieslides]. Adobe. <https://acrobat.adobe.com/link/review?uri=urn:aaid:scds:US:256f649c-785b-3e8a-a4f3-f31f166e0bb4>

BIJLAGE I – REINIGINGSVOORSCHRIFTEN

Reinigingsvoorschriften Algemeen

1. De reiniging vindt systematisch plaats in een logische volgorde van handelingen, waarbij van boven naar beneden en van binnen naar buiten wordt gewerkt.
2. De reiniging geschiedt op adequate wijze. Hieraan wordt voldoende tijd besteed.

Specifiek

1. Een adequate reiniging bestaat opeenvolgend uit de volgende handelingen:
 - a. Verwijdering van aanwezig grofvuil, zoals mest, strooisel en eventuele voerresten;
 - b. Losweking van aanwezig fijner vuil of vet, bij voorkeur door het aanbrengen van een reinigingsmiddel op alle oppervlakken;
 - c. Verwijdering van losgeweekte vuil- en vetdeeltjes en het reinigingsmiddel door middel van afspoeling van alle oppervlakken, met water met een temperatuur van ten minste 70 °C.
2. Alle verwijderbare voorwerpen die bij het vervoermiddel behoren, worden verwijderd en apart gereinigd.
3. Alle losse gebruiksvoorwerpen die bij het vervoermiddel behoren, en ook eventuele matten in de cabine voor de chauffeur en eventuele bijrijders worden apart gereinigd.
4. De cabine wordt gereinigd, met inbegrip van de pedalen, de cabinevloer en de bedieningsinstrumenten die in contact komen met de chauffeur of eventuele bijrijders.

Ontsmettingsvoorschriften Algemeen

1. De ontsmetting vindt pas plaats, nadat de reiniging op adequate wijze is geschied en alle vuil- of vetresten verwijderd zijn.
2. Vóór het aanbrengen van het ontsmettingsmiddel wordt overtollig water zoveel mogelijk verwijderd.
3. De ontsmetting geschiedt met op dat doel op grond van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden toegelaten ontsmettingsmiddelen.
4. Ieder ontsmettingsmiddel dat wordt gebruikt, wordt gebruikt overeenkomstig de gebruiksaanwijzing.
5. De persoonlijke bescherming van bij de ontsmetting aanwezige personen wordt strikt in acht genomen.
6. De ontsmetting vindt systematisch plaats in een logische volgorde van handelingen, waarbij van boven naar beneden en van binnen naar buiten wordt gewerkt.

Specifiek

1. De ontsmettingsoplossing wordt op de te ontsmetten oppervlakken aangebracht met lage druk en grove druppel, op zodanige wijze dat alle oppervlakken van het vervoermiddel worden bevochtigd.
2. Alle verwijderbare voorwerpen die bij het vervoermiddel behoren, worden verwijderd en apart ontsmet.
3. Alle losse gebruiksvoorwerpen die bij het vervoermiddel behoren, en ook eventuele matten in de cabine voor de chauffeur en eventuele bijrijders worden apart ontsmet.
4. Na de benodigde inwerktijd worden, voor zover de gebruiksvoorschriften bij het toegepaste ontsmettingsmiddel zulks in verband met de veiligheid van mens of dier voorschrijft, de oppervlakken afgespoten met water, op zodanige wijze dat geen ontsmettingsmiddel achterblijft op oppervlakken waarmee dieren in aanraking kunnen komen of op oppervlakken van waar mogelijk achterblijvend ontsmettingsmiddel terecht kan komen op oppervlakken waarmee dieren in aanraking kunnen komen.

(NVWA, 2014)